

Topologia i Geometria Global de Superfícies

Curs 2018–2019

Llista 4: Varietats diferenciables

1. A l'esfera $S^n \subset \mathbb{R}^{n+1}$ considerem els punts $N = (0, \dots, 0, 1)$ i $S = (0, \dots, 0, -1)$ i els oberts $U_N = S^n \setminus \{N\}$, $U_S = S^n \setminus \{S\}$. Demostreu que les cartes locals (U_N, φ_N) , (U_S, φ_S) donades per les projeccions estereogràfiques

$$\begin{aligned}\varphi_N: U_N &\rightarrow \mathbb{R}^n; & \varphi_N(x_1, \dots, x_{n+1}) &= \frac{1}{1 - x_{n+1}}(x_1, \dots, x_n) \\ \varphi_S: U_S &\rightarrow \mathbb{R}^n; & \varphi_S(x_1, \dots, x_{n+1}) &= \frac{1}{1 + x_{n+1}}(x_1, \dots, x_n)\end{aligned}$$

formen un atlas diferenciable de S^n . En el cas $n = 2$, demostreu que la imatge per φ_N i φ_S d'un cercle màxim és una circumferència o una recta i, per a cada punt $p \in S^n$, determineu la imatge de $-p$ a partir de la imatge de p .

2. A l'esfera S^n considerem, per a cada $i = 1, \dots, n + 1$, els oberts

$$\begin{aligned}U_{i,+} &= \{(x_1, \dots, x_{n+1}) \in S^n \mid x_i > 0\} \\ U_{i,-} &= \{(x_1, \dots, x_{n+1}) \in S^n \mid x_i < 0\}.\end{aligned}$$

Demostreu que les cartes locals $\{(U_{i,+}, \varphi_{i,+}), (U_{i,-}, \varphi_{i,-})\}_{i=1, \dots, n+1}$ amb

$$\varphi_{i,\pm}: U_{i,\pm} \rightarrow \mathbb{R}^n; \quad \varphi_{i,\pm}(x_1, \dots, x_{n+1}) = (x_1, \dots, x_{i-1}, x_{i+1}, \dots, x_{n+1})$$

formen un atlas diferenciable de S^n . Comproveu que aquest atlas és equivalent a l'atlas donat per les projeccions estereogràfiques a l'exercici 1.

3. Demostreu que l'esfera S^n no admet cap atlas diferenciable amb una sola carta.
4. A l'espai projectiu $\mathbb{R}P^n$ es considera el conjunt $\mathcal{U} = \{(U_1, \phi_1), \dots, (U_{n+1}, \phi_{n+1})\}$ on $U_i = \{[x_1, \dots, x_{n+1}] \in \mathbb{R}P^n \mid x_i \neq 0\}$ i l'aplicació $\phi_i: U_i \rightarrow \mathbb{R}^n$ es defineix com

$$\phi_i([x_1, \dots, x_{n+1}]) = \frac{1}{x_i}(x_1, \dots, x_{i-1}, x_{i+1}, \dots, x_{n+1}).$$

Demostreu que $\mathcal{U}$ és un atlas diferenciable de $\mathbb{R}P^n$ i que ϕ_i envia rectes a rectes.

5. Demostreu que, si pensem $\mathbb{R}P^n$ com el quocient de S^n per la relació que identifica punts antipodals, llavors l'aplicació quocient $f: S^n \rightarrow \mathbb{R}P^n$ és diferenciable i és un difeomorfisme local.
6. Demostreu que, si $\{(U_i, \varphi_i)\}_{i \in I}$ és un atlas diferenciable en una varietat M de dimensió m i $\{(V_j, \psi_j)\}_{j \in J}$ és un atlas diferenciable en una varietat N de dimensió n , llavors $\{(U_i \times V_j, \varphi_i \times \psi_j)\}_{i \in I, j \in J}$ és un atlas diferenciable a $M \times N$.

7. Doneu un atlas diferenciable per al tor $S^1 \times \cdots \times S^1$ de dimensió n .
8. Donades dues constants $a, b > 0$, sigui $f: S^1 \times S^1 \rightarrow \mathbb{R}^3$ l'aplicació donada per

$$f(e^{i\alpha}, e^{i\beta}) = ((a + b \cos \alpha) \cos \beta, (a + b \cos \alpha) \sin \beta, b \sin \alpha).$$

- (a) Demostreu que si $a \leq b$ llavors f no és una immersió.
- (b) Demostreu que si $a > b$ llavors f és un *embedding*.
9. Siguin $F: \mathbb{R}^3 \rightarrow \mathbb{R}^4$ l'aplicació $F(x, y, z) = (x^2 - y^2, xy, xz, yz)$. Demostreu que F induïx una aplicació diferenciable $f: \mathbb{R}P^2 \rightarrow \mathbb{R}^4$ i que f és un *embedding*.
10. Siguin M_1 i M_2 dues superfícies diferenciables. Siguin $f_1: \mathbb{R}^2 \rightarrow M_1$ i $f_2: \mathbb{R}^2 \rightarrow M_2$ dos *embeddings*. Definim la suma connexa $M_1 \# M_2$ com l'espai quocient de

$$(M_1 \setminus \{f_1(0)\}) \cup (M_2 \setminus \{f_2(0)\})$$

per la relació $f_1(x) \sim f_2(1/x)$. Doneu un atlas diferenciable per a $M_1 \# M_2$ en funció dels atlas diferenciables de M_1 i M_2 . (*Indicació:* Observeu que f_1^{-1} i f_2^{-1} defineixen cartes compatibles amb els atlas de M_1 i M_2 .)

11. Amb la notació de l'exercici 8, sigui $f: S^1 \times S^1 \rightarrow \mathbb{R}^3$ l'aplicació que resulta de prendre $a = 2$, $b = 1$, i sigui g l'aplicació que resulta de prendre $a = 0$, $b = 1$.
- (a) Comproveu que la imatge de g està continguda a S^2 .
- (b) Demostreu, prenent cartes, que $g: S^1 \times S^1 \rightarrow S^2$ és una aplicació diferenciable.
- (c) Trobeu els punts regulars de $g: S^1 \times S^1 \rightarrow S^2$.
- (d) Comproveu que $g(p) \in S^2 \subset \mathbb{R}^3$ és ortogonal al pla tangent $T_{f(p)}(f(S^1 \times S^1))$.
- (e) Demostreu que $g: S^1 \times S^1 \rightarrow S^2$ es homòtopa a una aplicació constant.
12. Considerem l'esfera S^2 amb l'atlas de l'exercici 1.

- (a) Demostreu que els camps locals

$$\begin{aligned} X_{U_1}: \mathbb{R}^2 &\rightarrow \mathbb{R}^2; & X_{U_1}(u, v) &= (u, v) \\ X_{U_2}: \mathbb{R}^2 &\rightarrow \mathbb{R}^2; & X_{U_2}(s, t) &= (-s, -t) \end{aligned}$$

defineixen un camp vectorial diferenciable a S^2 .

- (b) Demostreu que els camps locals

$$\begin{aligned} W_{U_1}: \mathbb{R}^2 &\rightarrow \mathbb{R}^2; & W_{U_1}(u, v) &= \frac{1}{(1 + u^2 + v^2)^2} (1 - u^2 + v^2, -2uv) \\ W_{U_2}: \mathbb{R}^2 &\rightarrow \mathbb{R}^2; & W_{U_2}(s, t) &= \frac{1}{(1 + s^2 + t^2)^2} (1 - s^2 + t^2, -2st) \end{aligned}$$

defineixen una 1-forma (un camp covariant) diferenciable a S^2 .